

Jak se v zimě „ledařilo

Živě si vzpomínám, jak náš tatínek chodíval v zimním období „ledařit“. Tenkrát jsme ještě zdaleka neznali dnešní chladicí boxy, mrazáky a chladničky. A tak šenkýři, řezníci i další museli ochlazovat v horkém letním čase potraviny i nápoje obyčejným přírodním ledem.

Řezník a uzenář a zároveň hostinský v jedné osobě, pan Josef Kvapil ze Špice, zjednal si na každou zimu partu několika mužů z Loktuš i z okolí, aby mu nalámali a dodali led z Poddubeckého rybníka (vedle mlýna pana Zuny), až do lednice na dvoře za hospodou. Říkali jsme jim ledaři.

S tímhle ledařením se muselo počkat do doby, až byly pořádné mrazy a led na Zunově rybníce narostl do patřičné tloušťky. Pak teprve přišli naši ledaři a led nad hladinou rybníka nařezali pilami na veliké desky (asi o rozměrech 150 x 100 x 20 až 30 cm).

Tyto bloky těžkého ledu muži přitahovali pomocí háků na dlouhých bidlech k okraji rybníku a s námahou je vytahovali na břeh k cestě. Tam je rovnali „na stojato“ do řad, oni říkali do figur. Ještě dnes v duchu vidím ty dlouhé bariéry ledových ker, srovnaných v řadách jako vojáci a připravených poblíž dubecké cesty k odvozu na Špici.

Na několikerych saních, tažených vždy párem koní, odváželi potom místní sedláci ledové kusy od poddubeckého mlýna do dvora k hospodě na Špici. Víím, že Josef Kvapil míval pojednaný „furverk“ rolníka Václava Hlubučka a rolníka Aloise Hejduka z Loktuš, ale led pomáhal svážet i Kvapilův koník Šiml s kočím Františkem Drahoňovským z Dubecka („Na palouku“). Sanice po silnici bývala výborná, sněhu napadlo skoro vždycky hodně. Silnice se ničím neposypávala ani nepluhovala, jako je tomu dnes, Jezdilo ještě tenkrát za první republiky málo automobilů. Ale v případě, že byly holomrazy bez sněhu, musel se led odvážet na těžkých povozech, obvykle na tzv. voze „stoláku“.

Práce ledařů bývala těžká a velmi namáhavá. Zvláště veliká dřina byla dostat ledové desky z rybníka na břeh a potom i jejich naložení na sáně nebo na vůz. Nasouvaly se po silných povalech nebo po fošnách.

Na dvoře u Kvapilů led složili a další skupina dělníků ho ukládala do velké vysoké místnosti, které se říkalo lednice. V ní se ledové kry vrstvily na sebe po celé ploše místnosti, ode zdi ke zdi. Nejprve se sem dopravovaly při zemi dveřmi, potom se ale musely již zasouvat prvním oknem (kousek nad zemí). Jak se lednice plnila, muselo se postoupit až ke druhému oknu a nakonec i ke třetímu, to bylo pochopitelně nejvýš, až docela nahoře u stropu lednice. U každého okna lednice bývalo jednoduché lešení, na které se led namáhavě vykládal. Byla to skutečně obrovská dřina!

Led se v lednici během času slil do jediné obrovské kostky v celém objemu lednice. Z této kostky se potom během roku, jak bylo potřeba, zvláště v době letních veder, odebíral postupně vždycky potřebný kus ledu, který se velikou sekerou odsekl. Tyhle ledové kusy se pak dávaly do sklepa k pivním sudům nebo do chladírny, kde visely kusy masa a uzeniny. Řezník Kvapil míval často celé veliké čtvrti hovězího masa i půlky prasat zavěšené na hácích přímo u ledu v lednici na dvoře. To když už v ní bylo po odebraném ledu trochu místa. Často jsem tam tohle maso vidíval viset.

Jak jsem již řekl, při tom ledaření se všichni moc nadřeli. Vzpomínám si, jak otec z té práce přicházel domů často tolik utahaný a zmořený. Ale tatínek byl rád, že si i v zimě mohl přivydělat nějakou tu korunu, která byla do naší domácnosti potřeba. Samotné hospodářství na chudé kamenité stráni v Podboroví mohlo jen těžko uživit šestičlennou rodinu.

Tatínek si ale pochvaloval, jak dobře se ledaři u Kvapilů stravovali. Kromě platu dostávali i stravu a občerstvení. Mívali dobrou svačinu i výborný oběd. Na dopolední svačinu to býval obvykle nějaký salám nebo tlačenka s chlebem a horký čaj s rumem nebo grog. Pamatuji si, že tuhle svačinu nosívali od Kvapilů ledařům až k rybníku, kde pracovali. Na oběd šli všichni do hostince na Špici, kde dostali polévku a guláš nebo nějaké pečené maso se zelím a s knedlíkem.

Takhle ledařit se přestalo ve zdejších podmínkách někdy v padesátých letech (dnes už musím říci „minulého století“). To když se začaly zavádět lednice s umělým chlazením. Ledařině bylo definitivně odzvoněno!